

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ STEM-ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНОЇ АСИМЕТРІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ

Ірина СУШИК

Луцький національний технічний університет,
sushykIryna@ukr.net

Олександр СУШИК

Луцький національний технічний університет,
sushyk7@ukr.net

Гендерна асиметрія на ринку праці зумовлена проблемами, які лежать у політико-правовій площині, зокрема, це неузгодженість українського законодавства з європейськими вимогами щодо досягнення гендерної рівності; гендерний розрив у рівні трудових доходів населення; гендерні стереотипи, що звужують можливості вибору професії як жінок, так і чоловіків; ментальна культура суспільства із застарілими уявленнями про соціальні ролі жінок і чоловіків тощо [1, с. 45]. Перелічені проблеми вказують на необхідність пошуку нових підходів до забезпечення гендерного паритету на національному ринку праці.

Дієвим інструментом подолання гендерної асиметрії на ринку праці може стати популяризація STEM-освіти серед дівчат. Нагадаємо, що аббревіатура STEM розшифровується як Science (Наука), Technology (Технології), Engineering (Інженерія) та Mathematics (Математика). Саме ці напрямки лежать в основі нової методики комплексного вивчення дисциплін із застосуванням здобутих знань і умінь на практиці. В Україні ця методика лише набирає популярності, зокрема, Інститут модернізації змісту освіти працює над її впровадженням в заклади освіти.

Актуальність STEM-освіти не викликає сумніву. Україна входить до переліку країн, які зголосились інвестувати у цей напрямок, так само як США, Японія, Південна Корея, Ізраїль, Великобританія та інші. Переваги STEM стосуються того, що спеціальності STEM входять у списки найоплачуваніших професій, а рівень безробіття серед представників цих професій нижче середнього. Близько 80,0 % нових професій вимагають від працівника фундаментальних знань з математики, фізики, хімії, біології та інформатики, тому потреба у STEM-спеціалістах збільшилась на 16,8 % у 2020 р.

Незважаючи на очевидні переваги галузі STEM, дівчата не дуже активно обирають саме ці професії. Дослідження показують, що серед працівників у STEM лише 23,0 % – жінки. При кар'єрному сходженні кількість жінок зменшується і на рівні директорів у галузях STEM жінок ще менше – близько 17,0 %. При цьому фахівці зазначають, що різностатеві команди є більш креативними, продуктивними та інноваційними. Причиною такої гендерної асиметрії у виборі STEM-спеціальностей фахівці називають відсутність у дівчат прикладів для наслідування, невпевненість у своїх силах, стереотипний підхід до вибору професії, низький рівень популяризації STEM-професій. Як наслідок – гендерна сегрегація, яка є виразником тенденції стійкого розподілу жінок і чоловіків між різними сферами трудової діяльності. Відбувається процес фемінізації одних і маскулінізації інших

галузей, гендерно асиметричне наповнення професійного середовища певних галузей.

Популяризація STEM-освіти в Україні нині набирає обертів. Перші серйозні кроки в цьому напрямку уже зроблені. Так, у вересні 2015 р. в українському кризовому медіа-центрі відбулося підписання Меморандуму про створення коаліції STEM-освіти. Цю ініціативу підтримали компанії, які зацікавлені у таких фахівцях: «Ми, учасники коаліції, сподіваємось що увага до STEM-дисциплін змінить Україну, її економіку, зробить її більш інноваційною та конкурентоспроможною адже ... залучення тільки 1,0 % населення до STEM-професій підвищує ВВП країни на \$50 млрд. А потреби у STEM-фахівцях зростають у 2 рази швидше, ніж в інших професіях, тому що STEM розвиває здібності до дослідницької, аналітичної роботи, експериментування та критичного мислення» [2].

На власному прикладі переваги професії доводять українські жінки, які досягли значних успіхів у галузі STEM. Своїми історіями успіху вони вже не один рік діляться в аудиторіях із зацікавленими слухачами з Одеси, Львова, Дніпра, Києва, Харкова. Видання «ТОП 20 надихаючих жінок у STEM» (2016–2017 рр.) в лаконічній формі демонструє успіхи жінок в обраних ними професіях, руйнуючи гендерні стереотипи [4].

Вже кілька років в Україні успішно працює освітній благодійний проект-конкурс для старшокласниць «STEM IS FEM», метою якого є мотивування дівчат обрати для себе STEM-професію, пов'язану із наукою, технологіями, інжинірингом чи математикою. У рамках проекту відбулося кілька навчальних модулів, які стосувалися біотехнологій, графічного дизайну, веб-дизайну й інтерфейсів, 3D моделювання та друку, робототехніки, менеджменту та маркетингу тощо. Вже анонсований на кінець серпня шостий модуль з машинобудування.

Популяризація цього напрямку в Україні саме на часі, адже машинобудування є однією з найважливіших галузей оборонної промисловості України та нараховує понад тисячу підприємств. Збільшення кількості жінок у цій сфері могло б збільшити кількість та якість кадрового ресурсу галузі, яка на сьогодні залишається переважно чоловічою. Подібна ситуація прослідковується й у світі. Найбільше жінок у машинобудуванні задіяно в Канаді – 21,8 %. Саме машинобудівну галузь портал CNBC включив у двадцятку найбільш перспективних для розвитку кар'єри жінок у STEM. За інформацією Массачусетського технологічного університету, лише 13,2 % випускників у напрямку «машинобудування» – дівчата [3].

Підсумовуючи сказане вище, наголосимо, що популяризація STEM-освіти сприятиме забезпеченню гендерного балансу на ринку праці, підтримці жінок у виборі професії зі STEM-напрямку і розвитку жіночого лідерства.

Література

1. Іващенко О. В., Лободинська О. М. Гендерна сегрегація чи гендерна асиметрія на ринку праці: теоретичні засади та емпіричне проявлення при працевлаштуванні в Україні. *Український соціум*. 2013. № 1. С. 43–62.
2. Меморандум про створення Коаліції STEM-освіти. *UKRAINIAN CRISIS media center* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/1ffEw0L> (дата звернення: 25.06.2020).

3. STEM IS FEM розпочав відбірковий конкурс на участь у модулі «Машинобудування». *STEM IS FEM* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/xffW47K> (дата звернення: 14.06.2020).
4. ТОП 20 надихаючих жінок у STEM 2016–2017. #Дівчата STEM: веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/XffW50C> (дата звернення: 15.06.2020).

СУЧАСНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ

Петро ТАРАНОВСЬКИЙ

ДУ «Криворізька академія патрульної поліції»,
pit-t83@ukr.net

Термін «гендер» (англ. gender – «стать», від лат. genus – «рід») виник у Великій Британії. Спочатку це слово використовувалось для позначення граматичного роду (чоловічого, жіночого, середнього). У сучасному розумінні поняття «гендер» застосував американський психолог Р. Столер у 1968 р., з метою розрізнення «маскулінності» і «фемінності» як соціокультурних характеристик «чоловічого» і «жіночого». Проте існує думка, що термін «гендер» запозичив з граматики та вперше ввів у науковий обіг видатний сексопатолог Дж. Мані, якому під час вивчення гермафродитизму і транссексуалізму необхідно було розрізнити загальностатеві властивості.

Взагалі, гендер здебільшого розуміється як соціальна надбудова над біологічною статтю або як соціальна стать, «гендер – це «культурна маска» статі, що визначається нашими соціокультурними уявленнями, тобто гендер позначає рольові соціальні очікування представників жіночої і чоловічої статі.

Сьогодні спостерігаємо активне впровадження гендерного підходу в усі сфери суспільного життя. Осторонь не залишилась і сфера правоохоронної діяльності. Проаналізуємо становище жінок у цій сфері.

Необхідно відмітити, що на сьогодні немає жодної сфери в органах внутрішніх справ, де не працювали б жінки: це розшук, слідство, патрульна поліція тощо.

Під час минулорічної конференції, присвяченій жінкам-правоохоронницям, міністр внутрішніх справ України Арсен Аваков доповів, що в системі Міністерства внутрішніх справ України працює 39,0 % жінок, кожна п'ята – обіймає керівну посаду. Крім того, в Україні діє Асоціація представниць правоохоронних органів, що є унікальним об'єднанням для Східної Європи, оскільки сприяє впровадженню гендерночутливих політик і практик у правоохоронні структури.

Взагалі, самореалізація жінок в органах внутрішніх справ набуває все більшої актуальності з кожним роком. Варто зазначити, що офіційні згадки про роботу українських жінок в правоохоронних органах відомі ще з 20-х рр. ХХ століття: наказ Робітничо-Селянської Міліції УССР № 14 від 01 лютого 1928 р., в якому наголошується, що служба жінок в міліції можлива лише на такій посаді, що не вимагає фізичної сили та міцного здоров'я, а саме: в *надвірній міліції* – для роботи щодо вручення повісток, проведення стягнень, розноски пакетів, вартування на